

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑΣ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσαρίου 15 & Κλάδου, 105 65 Αθήνα
τηλ.: 3215 146/ fax: 3215 147
e-mail: sadas-pea@tee.gr

'ARCHITECTONES'
JOURNAL OF THE ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS
Issue 29, Cycle B, September/October 2001
Vryssakiou 15 & Kladou, 105 65 Athens
tel.: 3215 146/ fax: 3215 147

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Πρόεδρος: Παναγιώτης Γεωργακόπουλος
Αντιπρόεδρος: Αλέξανδρος Βράχος
Γεν. Γραμματέας: Θάνασης Παπάς
Υπογρ. Γραμματέας: Γιώργος Καραλημπίδης
Εδρ. Γραμματέας: Γιώργος Σπυριδοφορίδης
Μέλη: Δημήτρης Αναστασοπούδης
Καρίνα Δασκλή
Παναγιώτης Δασοπούλου
Ευάγγελος Λυραοδίας
Δημήτρης Μαραβέλιος
Κώστας Μπαράκης
Γιώργος Παπαδόπουλος
Νίκος Σιαπκιδής
Σπύρος Φαναούρης
Πετρούλα Φωταύρου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ
Παναγιώτης Γεωργακόπουλος

Τα εγχειρίδια άρθρα εκφορούν τις απόψεις των συντακτών τους. Ηλεκτρονικές Βασίδες του ΣΑΔΑΣ και των άλλων των Αρχιτεκτονικών Επιμορφωτικών στη στήλη Δραστηριότητες του συλλόγου.

Τιμή τεύχους Αρχ. 1

ΕΚΔΟΣΗΣ
Συντάκτης Δημητράκης
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΣΤΙΚΗ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕ
Αθήνα: Βουλιαγμένης 49, 115 36 Αθήνα
τηλ.: 9235 487-9/ fax: 9222 743
Όσο/κη: Βασ. Όλγας 181

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Όλγα Ερμιονουίδου
ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γιώργος Κολομνηνίδης
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Κυριάκος Κοσμάς
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ
Λάμπης Δορλής,
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
Ντίνος Δογορίτης, Βάνα Διαμαντοπούλου
Κη: Αρετή Κατή, Μέλπω Παπαδοπούλου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
Νίκη Δανιηλίδου
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
Γιώργος Βρεττάκος
OTR SERVICE

SHARPEN
Λεωφόρος 54 Αθήνη, τηλ.: 9709 586
ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
Περραντινός-Κανάκης ΟΕ
Μητρούπολι 65, Υπερμαρτυρία, τηλ.: 9215 242

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ ■ τεύχος 29 - περίοδος Β ■ Σεπτέμβριος/Οκτώβριος 2001

Φωτογραφία εζωφύλλου Α. Κιτσάκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Σημείωμα της σύνταξης» (σελ. 18)

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

«Δραστηριότητες Δ.Σ. ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ» (σελ. 20)
«Η Σύνοδος Προέδρων Αρχιτεκτονικών Σχολών Ευρώπης» (σελ. 22)
Μ. Ασφονζής, «Ρεμ Κουλχας: Μαθήματα αρχιτεκτονικής άνευ διδασκάλου» (σελ. 25)
Γ. Σηματοφορίδης, «Πράγματα γενικώς στραβά στον κόσμο» (σελ. 26)

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ EUROPAN 6 (σελ. 29)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ:

Αρχιτεκτονική και μελετοκατασκευή
Θ. Κ. Παπάς, «Οι αρχιτέκτονες και η μελετοκατασκευή» (σελ. 56)
«Οι αρμόδιοι φορείς για το σύστημα της μελετοκατασκευής» (σελ. 57)
Ν. Φυντακτής, «Απόχοι του συστήματος μελέτη-κατασκευή» (σελ. 61)
Π. Κάκκορης, «Για τη μεταμόρφωση της αρχιτεκτονικής σε υπηρεσία» (σελ. 63)
«Οι απόψεις των αρχιτεκτονικών γραφείων» (σελ. 66)
Τ. Κ. Μπίρης, «Μελετοκατασκευές: Αρχιτεκτονική σε πακέτο» (σελ. 78)

17

ΕΙΔΗΣΕΙΣ (σελ. 80)

«Τρίτη Biennale Νέων Ελλήνων Αρχιτεκτόνων»

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ (σελ. 81-82)

Επιθυμία του Συλλόγου είναι, να αξιοποιήσει τις απόψεις όλων των συναδέλφων μέσα από τις σελίδες του περιοδικού. Είναι δυνατόν, όλες οι συνεργασίες που θα αποστέλλονται στο περιοδικό, είτε υπό μορφή παρουσιάσεων έργων, θέσεων και επιστολών να καταχωρούνται στις σελίδες του.
ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ, ΠΡΕΠΕΙ ΩΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΔΙΣΚΕΤΑ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΑΙ ΜΕ PRINT-OUT ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
Θα είναι πολύ χρήσιμο για όλους το περιοδικό να ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ και να ασκείται κριτική για τα περιεχόμενα και την εμφάνισή του από

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κλαίρη Δήμη
Φάνη Δορκοφύκη
Γιάννης Ζερβός
Διονύσης Καννάς
Ειρήνη Κουφέλη
Αμαλία Κωτσάκη
Έλενα Λαϊνά
Μιχάλης Λεφαντζής
Ευφροσύνη Μαραγκού
Βασιλική Παναγιωτοπούλου
Αναστασία Πεπέ
Κυριάκος Πιπίνης
Γιώργος Σαρηγιάννης

Οι αρχιτέκτονες και η μελετοκατασκευή

του Θανάση Κ. Παππά, Γενικού Γραμματέα του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Είναι γεγονός ότι με την πρόβλεψη δημοπράτησης και κτιριακών έργων με το σύστημα «Μελέτη – κατασκευή» υιοθετήθηκε κατά περιόδους το σύστημα αυτό από φορείς του δημοσίου και δέχθηκε τις σφοδρές αντιδράσεις της Πανελληνίας Ένωσης, αλλά και άλλων οργανώσεων μηχανικών (ΤΕΕ, συλλόγων στο κέντρο και στην Περιφέρεια).

Οι προβλέψεις της παρ. 1 του άρθρου 10 του ΠΔ 609/85 λειάνθηκαν και με μεγάλη ευκολία χρησιμοποιήθηκε ένα σύστημα που κυριολεκτικά συνέθλιψε την έννοια της μελέτης, της αρχιτεκτονικής έκφρασης προς όφελος της οικονομικής προσφοράς.

Η εγκύκλιος 27 του 1997 που εκδόθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ (για την κατηγορία των κτιριακών έργων) προσπάθησε να βάλει φρένο στην πρωτόγονη βουλμία του δημοσίου τομέα να κατασκευάζει «γρήγορα – φτηνά και ανώδυνα» τα κτιριακά έργα.

Καθόρισε μεταξύ άλλων πως:

- Κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη πλήρους προμελέτης
- Επιβάλλεται η οριστικοποίηση του προϋπολογισμού
- Απαιτείται η διαφύλαξη της υπευθυνότητας του μελετητή με τον απειγκλωβισμό της αμοιβής από την οικονομική προσφορά των αναδόχων.

Παρότι δε μπορούμε να ανατρέξουμε σε ποσοτικά στοιχεία, εμπειρικά συνάγουμε πως μετά από μια μεγάλη περίοδο όπου οι μελετοκατασκευές ήταν στην ημερήσια διάταξη, το τελευταίο χρονικό διάστημα παρατηρείται ύφεση, καθώς οι θεσμικές «βελτιώσεις» σε συνδυασμό με την καθολική αντίδρασή μας προκάλεσαν μερική ανάσχεση του φαινομένου.

Η Πανελλήνια Ένωση διαχρονικά προσπαθεί να αποτρέψει δρομολογημένες διακηρύξεις και να πείσει πως οι επιλογές των φορέων για υλοποίηση έργων με αυτό τον τρόπο θα οδηγήσουν σε δυσάρεστα αποτελέσματα.

Σημειώνω ενδεικτικά τις αντιδράσεις του ΔΣ για το μουσικό Γυμνάσιο-Λύκειο Πειραιά, το ολυμπιακό κέντρο Ιππασίας και νέου Ιπποδρόμου Αθηνών, που εκδηλώθηκαν το τελευταίο χρονικό διάστημα.

Ωστόσο, διαχρονικά διαπιστώνεται πως η απουσία της αρχιτεκτονικής, η μη ένταξη των έργων σε ένα γενικότερο σχεδιασμό και η περιφρόνηση των αρχιτεκτονικών-πολεοδομικών διαγωνισμών, σε συνδυασμό με την πραγματοποίηση των έργων με το σύστημα της μελετοκατασκευής, αποτυπώνει την αποτυχία των φορέων του δημοσίου που με άλλοθι τις καθυστερήσεις που οι ίδιοι προκαλούν, παραμερίζουν προκλητικά την αρχιτεκτονική από τα μεγάλα –κυρίως– έργα.

Κυριαρχεί μάλλον η διαπίστωση πως οι μειζόνες παρεμβάσεις των φορέων του δημοσίου στον αστικό χώρο, αλλά και τα μικρότερα έργα στο κέντρο και την Περιφέρεια, δυστυχώς πραγματοποιούνται ως «τεχνικά έργα» που κατά κανόνα η έννοια της αρχιτεκτονικής είναι απύσα.

Έτσι το «επείγον» για την υλοποίηση των έργων, η

αποσπασματική μελέτη βασικών έργων της διοίκησης και αυτοδιοίκησης αποτελούν δείγμα γραφής, έχοντας χαράξει ανεξίτηλα το αποτύπωμά τους στο κτισμένο περιβάλλον.

Και πρέπει να επισημανθεί ως βασικό συμπέρασμα πως παρότι η παραγωγή και αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου μοντέλου ανάπτυξης των πόλεων και των κατασκευών οδήγησε σε ένα περιβάλλον ομοιόμορφο και αποκρουστικό, δε στάθηκε παρά ταύτα ικανό ώστε να μεταβληθούν τα εργαλεία για τα έργα της τρέχουσας εποχής, παρότι γίνονται σημαντικές επενδύσεις στον τομέα.

Οι αρχιτέκτονες της χώρας, το μελετητικό δυναμικό και η αρχιτεκτονική μένουν στο περιθώριο προς χάριν της μελετοκατασκευής, ενώ ταυτόχρονα οι ίδιοι αρμόδιοι –που προωθούν αυτά τα συστήματα– χύνουν κροκοδείλια δάκρυα σε διάφορες εκδηλώσεις για την αναγκαιότητα της αρχιτεκτονικής και την έλλειψη έργων που να εμπνέουν, να προβάλλουν τη χώρα και να αποτελέσουν σημεία σήμανσης και σηματοδότησης μιας έντονης κατασκευαστικής περιόδου.

Με βάση όλα τα παραπάνω απαιτούνται νέες ιεραρχήσεις, πρέπει να αναζητηθεί μια εναλλακτική στρατηγική. Χρειάζονται νέες βασικές επιλογές και νέες προτεραιότητες που θα διασφαλίσουν την παραγωγική, κοινωνική, περιβαλλοντική, πολιτιστική συνοχή των πόλεων, σε αντιπαράθεση με την αποσπασματική αντιμετώπιση που βιώνουμε ως σήμερα.

Πρέπει να γίνει σαφές πως η αξιοποίηση της σύγχρονης ελληνικής αρχιτεκτονικής και του έμφυχου δυναμικού της, με σαφείς διαδικασίες, μπορεί να επιδράσει θετικά στην ανασυγκρότηση των πόλεων. Οι μεταβολές στο θεσμικό πλαίσιο παραγωγής του κτισμένου περιβάλλοντος πρέπει να αφορούν και αυτή καθ' αυτή την άσκηση του επαγγέλματος.

Το πρώτο που διεκδικούμε και σ' αυτό πρέπει να εμμείνουμε, είναι η γενική απαγόρευση του συστήματος αυτού για τα κτιριακά έργα, με ταυτόχρονη αναζωογόνηση του θεσμού των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών μέσα από ένα ευέλικτο, σύγχρονο, θελκτικό, πλαίσιο περί αρχιτεκτονικών διαγωνισμών.

Το δεύτερο πρέπει να σχετίζεται με την οριοθέτηση μιας εθνικής πολιτικής για την αρχιτεκτονική. Η πολιτεία και οι φορείς του δημοσίου πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την αναζωογόνηση της αρχιτεκτονικής, με στόχο τη διεύρυνση της ποιτικής αρχιτεκτονικής και τη διάχυση των ιδεών της στην ελληνική κοινωνία. Απαιτείται μια θεσμική πρωτοβουλία για την αρχιτεκτονική.

Το τρίτο σχετίζεται με τις αμοιβές, καθώς οι ρυθμίσεις του ΠΔ 515/89 με συνεχείς αποφάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ παρατείνονται εσάει, διατηρώντας καθηλωμένες τις ελάχιστες αμοιβές των μηχανικών. Απαιτείται συντονισμένη παρέμβαση για την επίλυση του προβλήματος που συνάγεται στη διεκδίκηση της αμοιβής εργασίας για μια συγκεκριμένη κατηγορία επιστημόνων.